

Vergaderjaar 1993–1994

23 053

Wijziging van de Kernenergiewet op het punt van de ongevallenbestrijding en andere zaken

Nr. 7

EINDVERSLAG

Vastgesteld 30 september 1993

Na kennisneming van de memorie van antwoord en de nota van wijziging zijn door de vaste Commissie voor het Milieubeheer¹ en de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken² nog verschillende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. Onder het voorbehoud dat de regering deze vragen en opmerkingen tijdig zal hebben beantwoord, achten de Commissies de openbare beraadslaging over dit voorstel van wet genoegzaam voorbereid. Bij het indelen van de vragen en opmerkingen in dit eindverslag is de volgorde van de memorie van antwoord zoveel mogelijk aangehouden.

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie waren de regering erkentelijk voor de uitvoerige beantwoording van de door hen gestelde vragen. De snelle beantwoording maakt een spoedige behandeling van het wetsvoorstel mogelijk. Zij maakten deze opmerking mede naar aanleiding van het antwoord op de vraag, waarom na de behandeling van de Nota Kernongevallenbestrijding op 15 oktober 1990 het wetsvoorstel pas op 16 maart 1993 bij de Tweede Kamer kon worden ingediend. Zij vroegen of de bezorgdheid omtrent het trage verloop van het wetgevingsproces nog tot bestuurlijke maatregelen aanleiding geeft. Leert de ervaring dat directe wetgeving zonder voorbereidende nota voorkeur verdient?

¹ Samenstelling:

Leden: Lansink (CDA), Van Noord (CDA), Tommel (D66), Te Veldhuis (VVD), Willems (GroenLinks), Janmaat (Centrumdemocraten), Tegelaar-Boonacker (CDA), J. T. van den Berg (SGP), Swildens-Rozendaal (PvdA), Verspaget (PvdA), Roosen-van Pelt (CDA), Esselink (CDA), ondervoorzitter, Boers-Wijnberg (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), voorzitter, Feenstra (PvdA), Van der Vaart (PvdA), Mulder-van Dam (CDA), Rui-grok-Verreijt (PvdA), Schimmel (D66), M. D. T. M. de Jong (CDA), Akkerman (PvdA), Van Heemst (PvdA), Van Hoof (VVD), Verbugt (VVD).

Plv. leden: Van der Linden (CDA), Van Houwelingen (CDA), Eisma (D66), Kamp (VVD), Rosenmüller (GroenLinks), Van Ojik (GroenLinks), Laning-Boersema (CDA), E. van Middekoop (GPV), Leerling (RPF), Huys (PvdA), Nijland (CDA), Koffeman (CDA), Van der Ploeg-Posthumus (CDA), Melkert (PvdA), De Pree (PvdA), Niessen (PvdA), Hillen (CDA), Van Gijssel (PvdA), Ter Veer (D66), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Castricum (PvdA), Dees (VVD), Blauw (VVD).

² Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), Mateman (CDA), Niessen (PvdA), V. A. M. van der Burg (CDA), voorzitter, Wiebenga (VVD), Van der Heijden (CDA), Franssen (VVD), ondervoorzitter, Willems (GroenLinks), Kohnstamm (D66), De Cloe (PvdA), J. T. van den Berg (SGP), Koetje (CDA), Van Otterloo (PvdA), Scheltema-de Nie (D66), Schoots (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Zijlstra (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Hillen (CDA), Leers (CDA), Van der Hoeven (CDA), Van Heemst (PvdA), Verbugt (VVD).

Plv. leden: Achttienribbe-Buijs (PvdA), Tegelaar-Boonacker (CDA), M. M. van der Burg (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Korthals (VVD), Krajenbrink (CDA), Jorritsma-Lebbink (VVD), Lankhorst (GroenLinks), Ybema (D66), Apostolou (PvdA), Schutte (GPV), Frissen (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Versnel-Schmitz (D66), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Leerling (RPF), Castricum (PvdA), De Hoop Scheffer (CDA), Van Dijk (CDA), Hermes (CDA), Koffeman (CDA), Jurgens (PvdA), Van Erp (VVD).

De leden van de CDA-fractie deelden op zichzelf de opvatting van de regering dat terughoudendheid moet worden betracht bij het introduceren van nieuwe planfiguren. Zij hadden overigens de vraag naar de eventuele behoefte aan nieuwe planfiguren en bevoegdheden gesteld, omdat maar liefst drie wetten – te weten de Kernenergiewet, de Rampenwet en de Gemeentewet – naast elkaar de grondstoffen blijven vormen voor de coördinatie. Ook de gestelde vragen over de ondertekening van het wetsvoorstel leren dat enige onduidelijkheid blijft bestaan over de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de kernongevallenbestrijding. Zij behielden zich het recht voor bij de plenaire behandeling op dit punt terug te komen.

De leden van de PvdA-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de voorliggende wetswijziging. Deze leden stemden in met de keuze om hetgeen in de Nota Kernongevallenbestrijding is omschreven een wettelijke basis te geven binnen het kader van de Kernenergiewet. Deze leden gaven aan dat zolang er in en rondom Nederland situaties aanwezig zijn die voor mens en milieu risico's met zich meebrengen in de vorm van het kunnen vrijkomen en verspreiden van radio-actieve stoffen, er ook de noodzaak bestaat het noodzakelijk overheidsoptreden vorm en inhoud te geven. De opmerking in de memorie van antwoord dat bestuurlijke coördinatie ook noodzakelijk is indien in Nederland geen kerncentrales meer zouden functioneren, namelijk om de gevolgen van een buitenlands ongeval te regelen, werd door deze leden onderschreven. De door deze leden uitgesproken voorkeur voor een elektriciteitsvoorziening zonder nucleaire opwekking, zolang daar majeure problemen mee verbonden zijn, kende ook niet de hier blijkbaar veronderstelde beperking tot de landsgrenzen. Deze leden herhaalden dan ook hun stelling dat de met deze wetswijziging te behandelende ongevallen met kerncentrales ten principale vermijdbaar zijn.

De leden van de fractie van D66 hebben kennis genomen van de memorie van antwoord inzake de wijziging van de Kernenergiewet op het punt van de ongevallenbestrijding en andere zaken. De beantwoording van de door de D66-fractie gestelde vragen is op bevredigende wijze geschied. Op een enkel onderdeel van de beantwoording vragen de leden van de D66-fractie echter nog enige nadere toelichting. Allereerst betreft dit de kwestie van eventuele aanscherping van de bronterm van 3 procent. De regering stelt eventuele aanpassing van deze norm afhankelijk van de uitkomsten van met name de tweede fase van de «Probabilistic Safety Analysis»-studies. De leden van de fractie van D66 zijn benieuwd naar de uitkomsten van deze studie, alsmede de reactie van de regering hierop. Wanneer kunnen deze worden verwacht?

De leden van de PvdA-fractie memoreerden dat de regering de door de IAEA als referentieongeval aanbevolen PWR-5 bronterm hanteert, waarbij verondersteld wordt dat bij een ernstig ongeval maximaal 5% van de reactorinhoud vrijkomt. Met de nu lopende PSA-studies wordt getracht inzicht te bieden in de realistische omvang van de bronterm. Deze leden vroegen of reeds indicaties danwel resultaten uit deze studies zijn te vermelden over de te hanteren bronterm. Deze leden vroegen tevens, indien wordt uitgegaan van een PWR-10 bronterm en de gehanteerde interventieniveaus, of dit ook zou leiden tot wijzigingen in het geheel van te treffen maatregelen en een andere omvang van de organisatiezones, en zo ja, of hier een nadere uitwerking en kwantificering van was te geven.

De leden van de CDA-fractie hadden geconstateerd dat blijkens de memorie van antwoord de herziene structuur van de kernongevallenbe-

strijding in zijn operationele vorm is uitgewerkt in de Nota Kernongevallenbestrijding (NPK). Het NPK heeft echter geen wettelijke basis, hetgeen verklaard wordt vanwege de gewenste terughoudendheid van de regelgeving. De vraag klemmt, aldus deze leden of die benadering strookt met de noodzaak van een optimale kernongevallenbestrijding en met de rechtsgrond voor operationele maatregelen. Zij vroegen de regering nog eens na te gaan of een wettelijke basis van het NPK geen voorkeur verdient boven een eventuele evaluatiebepaling in de wet. Op welke wijze meent de regering zorg te kunnen dragen voor de eventuele actualisering van de ongevallenbestrijding? Kan een ander type nota wel een wettelijke status krijgen?

2. Uitgangspunten van de kernongevallenbestrijding; indeling in de categorie A- en B-objecten

De leden van de PvdA-fractie wezen erop dat met België en Duitsland memoranda van overeenstemming zijn gesloten, die voorzien in een samenwerking die verder gaat dan is voorzien in de betreffende internationale verdragen en richtlijnen. Deze leden signaleerden dat met Duitsland is afgesproken dat Nederlandse vertegenwoordigers deel zullen uitmaken van de rampenstaven en dat hierover met België nog werd gediscussieerd. Hebben deze discussies met België nog tot vergelijkbare resultaten geleid, zo wilden deze leden weten.

De leden van de D66-fractie onderschrijven het uitgangspunt dat de kracht van een ongevalsorganisatie zit in flexibiliteit en inschattingsvermogen van aspecten waar op voorhand geen rekening mee is gehouden c.q. kan worden gehouden. Het in het onderhavige wetsvoorstel benadrukken dat hier in ieder geval economische en politieke aspecten een rol spelen vraagt evenwel om een nadere aanduiding van deze categorie aspecten. Deze leden vroegen om een nadere uiteenzetting terzake.

3. Uitwerking van de kernongevallenbestrijding

De leden van de CDA-fractie konden op hoofdlijnen instemmen met de beschouwing over de uitgangspunten van de kernongevallenbestrijding en de indeling in de categorie A- en B-objecten. Datzelfde geldt voor de eventuele opschaling van een eventueel ongeval uit de categorie B-objecten. Deze leden waren van oordeel, dat de (overigens niet gewilde en hopelijk niet verwachte) praktijk zal moeten leren of de coördinatie bij opschaling goed geregeld is. Tegen die achtergrond vroegen zij naar de ervaring, opgedaan bij grootschalige oefeningen.

De leden van de PvdA-fractie gaven aan veel waarde te hechten aan het periodiek en in de praktijk oefenen van hetgeen in het kader van de kernongevallenbestrijding is vastgelegd. Deze leden wezen daarbij zowel op de informatievoorziening tussen de exploitant van de betreffende installatie en de overheid c.q. overheden, als op het eigenstandig overheidsoptreden, als op de uitvoering van de overheidsmaatregelen door instellingen en burgers. Deze leden wilden weten of er na de nationale stafoefening in het kader van het rampbestrijdingsplan van de kerncentrale te Borssele ook andere oefeningen met categorie A- en B-objecten hebben plaatsgevonden danwel nog zullen plaatsvinden. Tot welke conclusies hebben deze oefeningen geleid? Deze leden vroegen tevens een toelichting op het in de rampbestrijdingsplannen voor Dodewaard en Emsland opgenomen verkeersbeheersingsplan, waarmee een spontane verplaatsing van de bevolking zou worden voorbereid.

De leden van de PvdA-fractie haalden de memorie van toelichting aan, waarin de strekking van het wetsvoorstel stond aangegeven, namelijk het geven van een wettelijke basis op het terrein van de bestuurlijke coördinatie van ongevallen met een stralingsrisico voor mens en milieu. Deze leden signaleerden dat gedurende de discussie over dit onderwerp, zowel tijdens de UCV als in de achterliggende schriftelijke behandeling van het wetsvoorstel veel aandacht was besteed aan het verhelderen van verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de beleidsterreinen van VROM en BiZa. Deze leden bevestigden dat gedurende de behandeling de verschillende ongevalsituaties en de betreffende coördinatieplaats ook verder zijn verhelderd. Deze leden herhaalden echter hun vraag, vanuit het besef dat in noodsituaties op een voor alle betrokkenen eenduidige, trefzekere en accurate wijze moet worden gehandeld, of in formele zin de eindverantwoordelijkheid niet altijd bij een bewindspersoon moet worden neergelegd. Dit laat onverlet de mogelijkheid dat deze bewindspersoon van geval tot geval kan bepalen dat in een bepaald stadium in de ongevalsituatie een andere bewindspersoon de eindverantwoordelijkheid dient te dragen.

4. Informatieverstrekking

Het stemt de leden van de D66-fractie tot tevredenheid dat de te verwachten gedragseffecten van de bevolking bij calamiteiten continu punt van aandacht zijn is bij de te voeren voorlichtingsstrategie. Hun scepsis over de volgzzaamheid van de bevolking om de instructies op te volgen ingeval van een kernramp brengt de regering in verband met de uitkomsten van de effectiviteitsmetingen in het kader van de nationale campagne. De leden van de D66-fractie willen graag op de hoogte worden gehouden van deze uitkomsten en vroegen de regering wanneer de uitkomsten bekend zullen zijn.

De leden van de PvdA-fractie vroegen met betrekking tot de door de betrokken coördinerende burgemeesters verkozen opzet van vroegtijdige distributie van jodiumtabletten naar een nadere, kwantitatieve invulling van deze optie; hoe groot is de maatregelzone bij PWR-5 en PWR-10; hoeveel mensen wonen in deze zones; hoeveel distributiepunten zijn daarin opgenomen; hoe groot is de gemiddelde afstand tot een dergelijk distributiepunt; hoeveel tijd zou gemoeid zijn met het verkrijgen van jodiumtabletten vanuit een dergelijk distributiepunt tijdens de ongevalsituatie, en zijn er binnen- of buitenlandse gegevens beschikbaar over oefeningen en/of praktijkomstandigheden waarbij gebruik moet worden gemaakt van een dergelijke opzet.

De leden van de PvdA-fractie vroegen hoeveel bewoners in de gemeenten, die hun bevolking volgens de Rampenwet moeten informeren over alle voorziene risico's die deze gemeenten bedreigen, daadwerkelijk zijn benaderd met voorlichtings- en informatiemateriaal over stralingsrisico's. Deze leden wilden weten of het verstrekken van dit materiaal ook geleid had tot meer inzicht bij de burger over deze risico's, de effecten en de praktische mogelijkheden om deze effecten te reduceren.

5. Aansprakelijkheid en schadeloosstelling

De leden van de CDA-fractie hadden met instemming kennis genomen van de antwoorden op hun vragen over aansprakelijkheid en schadeloosstelling. Wel vroegen zij, wanneer het onderzoek naar de opname van

radioactieve stoffen in de regeling van risico-aansprakelijkheid voor gevaarlijke stoffen wordt afgerond. Wanneer kan de betreffende algemene maatregel van bestuur (artikel 175 Burgerlijk Wetboek) van kracht worden?

De voorzitter van de vaste Commissie voor het Milieubeheer,
Van Rijn-Vellekoop

De voorzitter van de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken,
Van der Burg

De griffier van de vaste Commissie voor het Milieubeheer,
Verschoor